

H.X.ANDERSEN

Ş.PERRO

L.və Z.QULIYEV LƏR

X
kiç A71

VAĞİLLƏR

H.X.ANDERSEN

Ş.PERRO

L.VƏ Z.QULİYEV LƏR

X
kiç A71

NAĞILLAR

F. Köçərli adına
Azərbaycan Dövlət Uşaq
KITABXANASI

№ 95142

Bakı – 2002

5104 1015

Az. 83.3
Az 64

Redaktor: Z.Quliyev
Tərtib edən: L.Quliyeva
Bədii kompüter
dizaynı: L.Quliyeva
Kompüter
tərtibatçısı: Tamilla Sabir qızı

A $\frac{64}{093}$ 2002

Kitabxana
Azərbaycan Dövlət Uşaq
F. Kəçəri adına
KİTABXANA

© Nağullar. «Gənclik»: 1987
© «Nağıl Evi», 2002

H.X.Andersen

ÇOBANYASTIĞI

ir qulaq asın, görün sizə nə danışacağam. Şəhərin kənarında, yolun lap qırağında bir bağ vardı. Yəqin ki, o bağı görmüsünüz.

Onun qabağında kiçik bir bağça və çiçəklilik vardı, bunların dövrəsinə taxtadan rəngli hasar çəkilmişdi.

Bağın yaxınlığında, arxın lap qırağında yumşaq, yaşıl otların içində xırdaca bir çobanyastığı çiçəyi bitmişdi. Günəşin şüaları yaşılbağlı bağ çiçəkləri kimi onu da isindirir və oxşayırdı. Bizim çobanyastığı çiçəyi də hər gün, lap hər saat boy atıb böyüyürdü. Bir səhər gözqamaşdıran xırdaca ağ ləçəkləri açıldı, onun günəşə bənzər sarı dairəciyini sanki şüalar dövrəyə aldı. Çobanyastığının heç vecinə də gəlmirdi ki, onu qalın otların arasında heç kəs görmür və o belə adi və gözəgörünməz bir çiçəkdir, - yox, o hər şeydən razı idi. Çiçək, üzünü günəşə sarı çevirib ona tamaşa etməkdən ləzzət alır və haradasa əngin səmada ötən

torpağın nəğmələrini dinləyirdi.

Çobanyastığı elə sevinirdi ki, guya böyük bayramdır, amma əslində, eləcə, bazar ertəsi idi; bütün uşaqlar məktəbdə oturub dərs öyrənirdilər. Bizim çobanyastığı da öz yaşıl saplağının üstündə oturub parlaq günəşdən, dövrəsindəki hər bir şeydən dərs alır və düşünürdü ki, Allah hər şeyi gözəl yaratmışdır. Çobanyastığına elə gəlirdi ki, elə torağay da onun duyduğu barədə belə aydın və gözəl nəğmələr oxuyur. Çobanyastığı uçmaqda və oxumaqda olan xoşbəxt quşcuğaza dərin bir məhəbbətlə tamaşa edirdi. Amma çiçək özü uça və nəğmə oxuya bilmədiyi üçün heç də qəm çəkmirdi. O, düşünürdü ki, "Axı, mən də görürəm, eşidirəm! Günəş mənə işıq saçır, yumşaq külək məni öpür. Ah, mənə nə çox şey qismət olmuşdur!"

Hasarın o tərəfində çoxlu dikbaş və lovğa çiçəklər bitmişdi. Onların ətri nə qədər az idisə, lovğalıqları bir o qədər

çox idi. Şəqayiq çiçəkləri özlərini şişirdir, qızılgüllərdən iri olmaq istəyirdilər. Amma iş heç də irilikdə deyildir. Hamısından alabəzək olan lalələrdir. Onlar bunu çox yaxşı bilirdilər və özlərini bacardıqca dik tut-

maq istəyirdilər ki, daha çox gözə görünsünlər. Onların heç biri hasarın o tayında bitmiş xırdaca çobanyastığı çiçəyini saymırdılar. Amma çobanyastığı tez-tez onlara sarı boylanıb baxır və belə düşünürdü: "Onlar nə yaraşlıq, nə qəşəngdir! Əlbəttə gözəl quş onlara qonaq gələcəkdir! Alla-

ha şükür olsun ki, mən onlara yaxın bir yerdə bitmişəm və bütün bu gözəllikləri görürəm!" Çobanyastığı elə bunları düşünürdü ki, birdən torağay "pır" – eləyib birbaşa aşağı endi... Amma bağın içinə, şəqayiq və lalə çiçəklərinin yanına yox, birbaşa otların üstünə, çobanyastığı çiçəyinin yanına qondu. Çobanyastığı sevindiyindən özünü elə itirdi ki, heç bilmədi nə düşünsün.

Quşçuğaz çobanyastığı çiçəyinin

dövrəsində atılıb-düşür və oxuyurdu: "Ay, nə yumşaq otdur! Bu gümüşü pal-tarlı, qızılı dairəcikli çiçək nə gözəldir!"

Çobanyastığı çiçəyinin sarı dairəciyi doğrudan da, qızıl kimi parıldaıyır və gözqamaşdıran ağ ləçəkçikləri gümüşü rəngə çalır.

Çobanyastığı elə xoşbəxt, elə şad idi ki! Quşçuğaz onu öpdü, ona bir gözəl nəğmə oxudu, yenə də mavi göylərə uçaldı. Aradan düz beş dəqiqə keçəndən sonra, çobanyastığı özünə gəldi. O, utanmış, amma ürəkdən çox razı qalmış halda bağdakı çiçəklərə sarı baxdı, – axı onlar çobanyastığı çiçəyinə necə bir xoşbəxtlik, necə bir şərəf qismət olduğunu görmüşdülər; əlbəttə, bunun qiymətini heç kəs onlardan yaxşı bilməzdi. Amma lalələr

bir az da artıq lovğalandılar və inciyib acıqlandıqlarından qızardılar, yekəbaş şəqayiq çiçəkləri isə, özlərini şişirdilər. Yaxşı ki, onlar danışa bilmirdilər, yoxsa çobanyastığına yaman döşəyəcəkdilər. Yazıq çobanyastığı, o saat başa düşdü ki, onların kefləri pozulmuşdur və ürəkdən onlara acıdı.

Bu vaxt bağın içində bir

qız göründü, onun əlində parıldayan bıçaq vardı. Qız lalələrin yanına gəlib onları bir-bir

kəsməyə başladı. Çobanyastığı heyf siləndi: “Ay aman! Daha onların işi bitdi!”.

Qız çiçəkləri dərib getdi, çobanyastığı isə, sevindi

ki, hasarın bu tayında,

otların içində bitmişdir və burada onu heç kim görmür. O öz bəxtinə

şükür etdi, gün batanda isə, ləçəkçiklərini yığıb yatdı. Bütün gecəni yuxuda günəşi və xırdaca quşcuğazı gördü.

Səhər çobanyastığı ləçəklərini açıb, onları əl kimi havaya və işığa sarı uzatdıqda, yenə torağayın səsinə eşitdi: quşcuğaz ötürdü, - amma elə qəmli ötürdü ki! Yazıq quş tələyə düşmüşdü və indi açıq pəncərədən asılmış bir qəfəsin içində idi. Torəğay yamyaşıl çöllərin, çəmənlərin üzərində uçmağın ləzzətindən, qanad-

lanıb göylərin bir qatına ucalmağın fərəhindən, dadından nəğmə oxuyurdu. Yazıq quşcuğazın xırdaca ürəyi çox dərdli, çox kədərli idi, - axı o əsir idi!

Çobanyastığı əsir quşa

ürəkdən kömək etmək istəyirdi, amma necə etsin? Dövrəsindəki gözəllik, günəşin isindirməsi, ağ ləçəklərinin parıldaması, çiçəyin heç gözünə görünmürdü.

O ancaq yazıq quşcuğaz bərəsində düşünür və ona heç cür kömək edə bilmədiyindən dərd çəkirdi.

Birdən bağçadan iki oğlan çıxdı. Onların birinin əlində, lalələri kəsən qızın əlində olduğu kimi, iri və iti bıçaq var idi. Oğlanlar düz çobanyastığı çiçəyinə sarı yönəldilər; çiçək heç başa düşə bilmirdi ki, burada onlara nə lazımdır?

- Bax, buradan biz öz torağayımızı üçün bir parça otlu torpaq kəsb apara bilərik! - deyə oğlanlardan biri bıçağını yerə soxub dördbucaq bir otluq parçası kəsməyə başladı. Çobanyastığı çiçəyi də bu torpaq parçasının lap ortasında idi.

- Çiçəyi qopar! - deyə o biri oğlan dilləndi;

çobanyastığı çiçəyinin qorxudan lap ürəyi düşdü: onu qoparsalar, ölüb gedəcəkdi, – axı o

yaşamaq istəyirdi ki, qəfəsə – yazıq əsir quşun yanına girə bilsin!

– Yox, yaxşısı budur qoy qalsın, – deyə birinci oğlan cavab verdi. – Belə daha gözəldir.

Yazıq quşcuğaz ucadan oxuya-oxuya öz əsirliyindən şikayətlənir, o yan-bu yana çırpınıb özünü qəfəsin dəmir millərinə vururdu. Yazıq çobanyastığı danışmaq bilmirdi, nə qədər istəsə də, ancaq bir sözlə də quşun könlünü ala bilmirdi! Səhər bu cür gəlib keçdi.

– Burada su yoxdur! – deyə torağay şikayətlənirdi. –

Onlar mənim üçün su qoymağı unudublar, boğazım quruyub. Od içində yanırım. Bədənim uçunur. Of, nəfəsim tutulur! Mən ölməli-

yəm, deyəsən günəşin işığından, yaşıl otlardan, bütün dünyadan ayrılmalı olacağam!

Torağay azacıq sərinlənmək üçün, dimdiyini

nəm və sərin torpağa soxdu. Bu zaman o, çobanyastığı çiçəyini gördü, ona baş əydi, onu öpdü və dedi:

– Yazıq çiçəkciyəz, sən də burada solub gedəcəksən! Azadlıqda mənim ixtiyarımda olan

bütün dünyanın əvəzinə onlar mənə bir səni, bir də bu bir qarış yaşıl otlu torpağı vermişlər. Burada hər bir ot mənim üçün yaşıl bir ağac, sənin hər bir ləçəyin ətirli bir çiçək olmalıdır! Heyhat! Siz mənə yalnız nələrin əlimdən alındığını xatırladırsınız!

“Of, mən onun könlünü nə ilə alım!”

– deyə çobanyastığı düşündü. Amma heç bircə yarpağını da tərpədə bilmədi. Bunun əvəzində isə, onun zərif ləçəkciyələri həmişəkindən daha artıq ətir saçmağa başladı. Bunu torağay da duydu. O, susuzluqdan üzülsə də, çobanyastığına toxunmurdu. Ancaq bütün otları qırıb qurtarmışdı.

Budur, axşam da oldu. Amma yazıq quşcuğaza heç kəs su gətirmədi. Onda quşcuğaz öz gözəl qanadcıqlarını

salladı, onları qıç olmuş kimi, bir neçə dəfə titrətdi və bir neçə dəfə şikayətlə civildədi:

Su! Su!

Sonra onun xırdaca başı yana əyildi və qəmdən, əziyyətdən ürəkciyəzi parçalandı.

Çobanyastığı dünənki kimi öz ləçəklərini yığışdırıb yata bilmədi: o da qəmgin və xəstələnmiş halda başını aşağı salladı.

Oğlanlar ertəsi gün səhər gəlib çıxdılar. Torağayı ölmüş görüb acı-acı ağladılar. Sonra ona xırdaca bir qəbir qazıb çiçəklərlə bəzədilər, ölmüş torağayı qəşəng, qırmızı bir qutuya qoydular, – onu padşaha layiq bir şəkildə basdırmaq istəyirdilər. Yazıq quşcuğaz! Nə qədər ki, sağ idi və nəğmə oxuyurdu, onu yaddan çıxarmışdılar,

– onu qəfəsə salmışdılar və susuzluqdan əzab çəkdirmişdilər, - amma indi onu dəbdəbə ilə basdırmaq istəyirlər, onun üçün acı göz yaşları tökürdülər!

Üzərində çobanyastığı olan torpaq parçasını tozlu yolun içinə atdılar. Yazıq torağayı hər halda hamıdan çox sevən və onun könlünü almağı ürəkdən arzulayan yazıq çiçəyi isə heç kəs düşünmədi.

H.X.Andersen

İSTƏKLİLƏR

Fırfıra ilə top başqa oyuncaqlarla birlikdə qutunun içində idi. Fırfıra topa dedi: – İndi ki bir qutunun içindəyəm, gəlsənə evlənək?

Ancaq tumacdan tikilmiş top, özünü heç bir xanım qızdan əskik saymadığı üçün, bu suala cavab vermək istəmədi.

O biri gün oyuncaqların yiyəsi olan oğlan, gəlib fırfıranı qırmızı və sarı rənglərlə boyadı, ortasına da mis mıx vurdu. Fırfıra fırlananda, elə qəşəng görünürdü ki!

Fırfıra topa dedi:

– Bir baxın, görün nə qəşəngəm! Bəs indi sözlünüz nədir? Gəlsənə evlənək? Nəyimiz birbirindən əskikdir? Siz hoppanırsınız, mən də oynayıram. Dünyada heç kəs bizdən xoşbəxt ola bilməz.

– Eləmi güman edirsiniz? – deyə top diləndi. – Siz yəqin bilmirsiniz ki, mənim atanam tumac ayaqqabı olublar, həm də mənim içimdə mantar var!

– Mən də qırmızı ağacdan qayrılmışam, – deyə fırfıra cavab verdi, – bir də ki,

məni şəhər hakimi özü yonub qayırmışdır. Onun bir tornaçı dəzgahı var, özü də məni elə həvəslə yonmuşdur ki!

– Doğrudanmı? – deyə top inamsızlıqla soruşdu.

– Əgər yalan deyirəmsə, heç fırladan ox mənə toxunmasın! – deyə fırfıra cavab verdi.

Top dedi:

– Siz dildən qoçaqısınız, amma mən yenə də razı ola bilmərəm. Mən, demək olar ki, lap nişanlıyam! Mən elə havaya qalxan kimi, yalıquşu yuvadan başını çıxarıb soruşur: “Hə necə oldu? Hə necə oldu?”. Mən həmişə ürəyimdə ona “hə” deyirəm, deməli ki, iş daha qurtarmış kimidir. Ancaq sizə söz verirəm ki, heç vaxt sizi yaddan çıxarmayacağam.

– Buna bax ha! Bu mənim nəyimə gərəkdir! – deyə fırfıra cavab verdi. Onlar bundan sonra bir-birilə daha danışmadılar.

O biri gün oğlan topla oynamağa başladı. Fırfıra, topun quş kimi havaya ucalmasına tamaşa edirdi... Axırda top tamam gözədən itdi, sonra yerə düşdü. Yerə

dəyən kimi, yenə yuxarı qalxdı, – bilmək olmurdu ki, onu nə işə bir şey yuxarı çəkirdi, yoxsa içərisində mantar olduğuna görə belə hoppanırdı. Top doqquzuncu dəfə yuxarı qalxıb bir də qayıtmadı!

Oğlan onu nə qədər axtardısa, tapmadı ki, tapmadı!

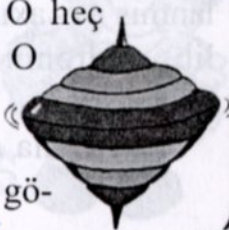
Fırfıra ah çəkib öz-özünə dedi: “Mən bilərəm top haradadır. O, yalı quşunun yuvasındadır, ona ərə getmişdir!”.

Fırfıra top barəsində nə qədər çox düşünürdüsə, ona o qədər artıq vurulurdu. Top başqasını ondan artıq bəyəndiyinə görə, fırfırının topa olan sevgisi daha da şiddətlənirdi.

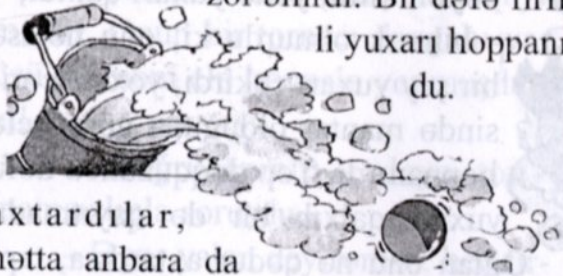
Fırfıra fırlanır, nəğmə oxuyur, amma topu heç yadından çıxara bilmirdi. Top ona getdikcə daha da gözəl görünürdü.

Beləliklə bir çox illər gəlib keçdi və onun sevgisi köhnəlmiş bir sevgi halını aldı.

Elə fırfıra özü də qocalmışdı... Bir dəfə onu aparıb üzünə zər çəktilər. O heç ömründə belə gözəl olmamışdı! O tamam zər içində idi. Özü də fırlana-fırlana elə qjıldayırdı ki, adamın xoşu gəlirdi! O, bunu çox gö-

zəl bilirdi. Bir dəfə fırfıra xey-
li yuxarı hoppanıb yox ol-
du.

Onu ax-
tardılar,

axtardılar,

hətta anbara da

girib baxdılar, – tapılmadı ki, tapılmadı.

Görəsən o necə olmuşdu?

O, hoppanıb çirkab vedrəsinə düşmüşdü! Vedrə də su novçasının altında idi və içi hər cür zir-zibil ilə dolu idi: burada gəmirilmiş kələm qırıntıları, talaşa, zir-zibil vardı.

– Bir gör gəlib hara düşmüşəm ha! – deyə fırfıra köksünü ötürdü. – Burada mənim bütün zərim tökülüb gedəcək, özü də gör kimlərin arasına gəlib düşmüşəm? – deyə o uzun kələm qırıntısına və bir də almayabənzər qəribə dəyir-
mi bir şeyə sarı baxdı. Amma bu alma deyildi. Bu həmin köhnə top idi ki, uzun illər su novçasının içində qalıb tamam is-
lanmış və axırda gə-
lib vedrənin içinə
düşmüşdü.

–Allaha,

şükür olsun,

axır ki, bizim tanışlardan birinə rast gəldim, onunla söhbət etmək olar! – deyə top, üzünə zər çəkilmiş fırfıraya baxdı. – Axı mən əslində tu-macdan tikilmişəm, özü də məni bir qız tikmiş-dir, içərimdə də mantar var! Amma indi məni görən adam, heç deyə bilərmə ki, mənim əvvəl-
lim necə olub? Mən, azca qalmışdı ki, yalıquşu-
na ərə gedəm! Amma su novçasına düşüb düz beş il orada qaldım. Bu, zarafat deyil ha! Özü də ki, qız üçün!

Fırfıra dinmirdi, – o öz əvvəlki sevgilisini yadına salırdı və get-gedə inanırdı ki, doğrudan da o həmin o top idi.

Qulluqçu qız vedrəni boşaltmağa gəldi.

– Aha, bizim fırfıramız burdaymış ki! – deyə o dilləndi.

Fırfıranı yenə evə apardılar, özü də hörmət qazandı, amma topu heç yada da salmadılar. Fırfıra özü də heç keçmiş sevgisini daha dilinə də gətirmirdi. Əlbəttə, istək-
li beş il su novçasında qalandan sonra, ona olan sevgi də soyuyar; həm də həmin sevgiliyə çirkab vedrəsində rast gəldikdə, onu heç cürə tanımaq olmaz.

Ş. Perro

YATMIŞ GÖZƏL

Biri vardı, biri yoxdu, bir kral və bir kraliça vardı. Onlar uzun müddət idi ki, mehriban, necə deyərlər, can bir qəlbə yaşayırdılar, lakin uşaqları olmurdu və bu da onları yamanca darıxdırırdı. Nəhayət, kraliçanın qızı oldu. Sevincinin həddi-hüdudu olmayan kral böyük bir ziyafət qurdu və krallıqda yaşayan bütün sehrbaz qadınları bu ziyafətə dəvət etdi. Kral istəyirdi ki, sehrbaz qadınlardan hər biri balaca şahzadə qıza bir şey aşılсын. Sehrbaz qadınlar saraya gəldikdə onları gözəl və əla nemətlərlə bəzənmiş stol arxasında əyləşdirdilər. Hər birinin qabağına daş-qaşlarla bəzənmiş qızıl qab-qacaq dəsgahı qoydular. Hamı stol arxasına oturduqda, gözlənilmədən bir nəfər sehrbaz qadın da gəldi. Bu, ağsaç və kinki bir qarı idi. Onu ziyafətə dəvət etməmişdilər, çünki necə illər idi ki, öz qalasından çıxmırdı və hamı elə bilirdi ki, ölüb.

Kral əmr etdi

Bu minvalla on beş il keçdi, qoca ifritənin dediklərini hamı unutmuşdu.

Bir dəfə kral və kraliça qızları ilə şəhərdən kənarda yerləşən qəsrlərinə gəzməyə getdilər. Gənc şahzadə qız otaqlarında qaçıb oynayarkən bir pilləkən gördü və onunla düz damın altına qalxdı.

O r a -
d a ,

kiçik otaqda qozbel bir qarı oturub yun əyirirdi. O, kralın verdiyi əmrdən xəbərsiz idi, cəhrədə yun əyirirdi.

– Nənə can, burada nə edirsiniz? – şahzadə qız soruşdu.

– Yun əyirirəm, mənim balam, – qarı cavab verdi.

– Ah, nə maraqlıdır! – şahzadə qız dilləndi. – Axı, siz bunu necə əyirirsiniz? Verin mən də yoxlayım görüm, bəlkə mən də əyirə bildim!

Lakin şahzadə qız cəhrəyə əl atmağa macal tapmamışdı ki, barmağını mil deşdi və o, huşsuz halda yerə yığıldı.

Qarı qorxdu və köməyə çağırmağa başladı. Hər tərəfdən adamlar axışib gəldi. Onlar şahzadə qızın üzünə su çiləyir, gicgahlarını sirkə ilə ovurdular, lakin bunlar heç bir kömək etmirdi. Bu vaxt kral sehrbaz qadının dediklərini xatırladı və başa düşdü ki, artıq, heç bir şey etmək mümkün deyil. O, əmr verdi ki, şahzadə qızı sarayın ən yaxşı otağına aparsınlar və qızıl, gümüş tikmə və parçalarla örtülmüş yatağa uzatsınlar.

Şahzadə qız elə bil diri idi: sehrli yuxu onun yanaqlarını soldurmamışdı, tək cə gözləri bağlı idi. Lakin asudə nəfəs alması göstərirdi ki, o ölməmişdir, yalnız yuxuya getmişdir. Kral əmr verdi ki, şahzadə qızın oyanmaq vaxtı gəlib çatmayınca onu narahat etməsinlər.

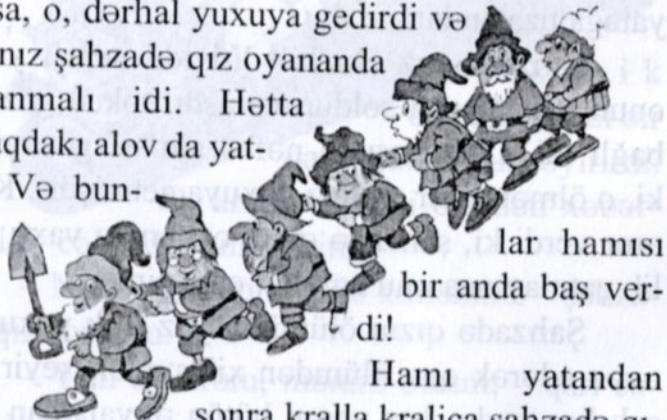
Şahzadə qızın ölümünü yüz illik yuxu ilə əvəz edərək onu ölümdən xilas edən xeyirxah sehrbaz qadın baş verən bütün əhvalatdan xəbər tutdu. O, əjdahalar qoşulmuş alovlu cəng arabasında dərhal qəsərə gəldi.

– Şahzadə qız oyandıqda qorxmasın deyə, – sehrbaz qadın dedi, – mən bu qəsrdə olanların ha-

mısını yatırdacağam. Lakin şahzadə qız oyan kimi onlar da onunla bərabər qalxacaqlar.

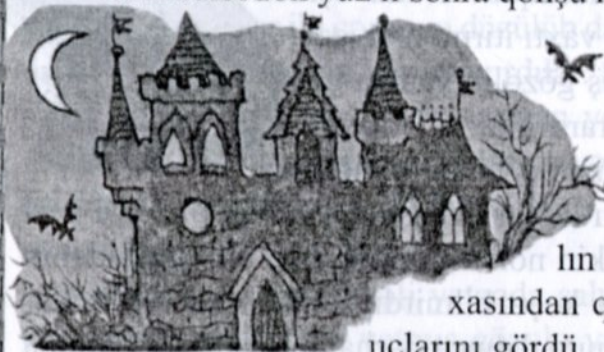
Bu zaman sehrbaz qadın öz sehrli çubuğunu qəsrdə olanların hamısına toxundurdu; təkəcə kralla kraliçadan başqa. O, öz sehrli çubuğunu bütün saray qadınlarına, xidmətçilərinə, nöqərlərə, əsgərlərə, aşpazlara, aşpazların şagirdlərinə, qulluqçulara, tövlədəki atlara, iri saray itlərinə və şahzadə qızın balaca itinə toxundurdu. Sehrbaz qadın hər kimə çubuğunu toxundurdu, o, dərhal yuxuya gedirdi və yalnız şahzadə qız oyananda oyanmalı idi. Hətta ocaqdakı alov da yatdı. Və bun-

lar hamısı bir anda baş verdi! Hamı yatandan sonra kralla kraliça şahzadə qızı öpüb qəsrdən çıxdılar. Elə o dəqiqədə qəsrin ətrafında o qədər irili-xırdalı ağac, yabanı gavalı və tikanlı itburnu kolları əmələ gəldi ki, nə bir insan, nə də bir heyvan onların arasından keçə bilərdi. Qəsr bu meşənin arxasında tamamilə görünməz oldu. Təkəcə qüllələrin ucları

görünürdü. Əlbəttə, bu meşə də xeyirxah sehrbazın əmri ilə əmələ gəlmişdi ki, şahzadə qız yatdıqda maraqlananlar onu narahat etməsinlər.

Bu hadisədən yüz il sonra qonşu kralın oğ-

lu bu tərəflərdə ovcəkən, qalın meşə arxasından qüllələrin uclarını gördü.

– Bu kimin qəsridir? – deyə o, soruşdu.

Bu sualı hər kimə verirdisə, hərə öz bildiyi kimi cavab verirdi. Bəziləri deyirdi ki, bu, qədim qəsrdir, burada riyakar cinlər məskən salıb; qeyriləri inandırmağa çalışırdılar ki, burada hər gecə cadugərlər rəqs təşkil edirlər. Çoxları isə təsdiq edirdi ki, burada adamyeyən yaşayır; o, kiçik uşaqları tutub buraya salır və yeməyə başlayır, çünki heç kəs onun ardınca bu qalın meşədən keçib onu öldürə bilmir.

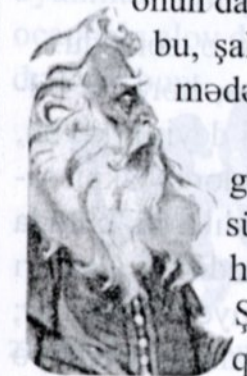
Şahzadə bilmirdi ki, kimə inansın; lakin bu dəm ona ağsaçlı qoca yaxınlaşdı və dedi:

– Mən eşitmişəm ki, bu qəsrdə misli

görünməyən bir gözəl yatır. O, sehrlənmişdir və o vaxta kimi yatacaqdır ki, gənc bir şahzadə onu oyatsın. Bu qız həmin şahzadəyə qismət olacaqdır. Bunu eşidən şahzadə, vaxtı itirmədən, qəsrə, yatmış gözəlin yanına getməyi qərara aldı. O, meşəyə yaxınlaşmamış bütün iri ağaclar və tikanlı kollar özbaşına aralanıb ona yol verdilər. Lakin nökrələrindən heç biri şahzadənin arxasınca keçə bilmirdi, çünki ağac və kollar onun dalınca dərhal birləşirdilər. Amma

bu, şahzadəni qorxutmurdu, o, çəkinmədən irəli gedirdi.

Tezliklə qəsrə çatdı və həyəətə girdi. Burada məzar sükutu hökm sürürdü. Hər tərəfdə insan və heyvan bədənləri uzanmışdı. Şahzadə onları ölü bildi, lakin qapıçıların qırmızı burunlarına, al sifətlərinə diqqətlə nəzər salandan sonra başa düşdü ki, onlar ölməyiblər, yalnız yatıblar. Qabaqlarında olan şərəblə dolu qədəhlər sübut edirdi ki, onlar şən bir ziyafətdən sonra yuxuya gediblər.

Şahzadə yoluna davam edib, mərmərlə döşənmiş ikinci həyəətə girdi. O, həyəətdən keçib pilləkənlərlə qalxdı və böyük bir otağa gəlib çıxdı. Burada çiyinlərində tüfəng olan qvardiyaçılar iki cərgəyə düzülüb dayanmışdılar və var gücləri ilə xoruldayırdılar. Şahzadə, saray adamlarının ayaq üstə, uzanan yerdə yatdıqları bir çox otaqları keçdi və nəhayət, zəngin bəzənmiş, başdan-başa qızıla tutulmuş bir otağa ayaq basdı.

Bu otaqda dəbdəbəli yataqda şahzadə qız uzanmışdı. Kral oğlu yatmış gözələ yaxınlaşıb onun yanında diz çökdü. Şahzadə qız o qədər cazibədar idi ki, kral oğlu özünü saxlaya bilməyib onu öpdü.

Həmin bu dəqiqədə sehrbaz qadının dedikləri baş verdi: şahzadə qız oyandı və gənc kral oğlunu görüb incə bir səslə dedi:

– Bu sizsiniz, şahzadə? Mən sizi çox gözlemişəm!

Şahzadə qızın sözlərindən və mehriban səsinə sevincək olan kral oğlu dedi ki, o qızı dünyada hamıdan çox sevir və onu sehrlı yuxudan xilas etdiyinə görə çox xoşbəxtidir. Onlar keyli söhbət etdilər, lakin bir-birinə demək is-

tədiklərinin heç yarısını da demədilər.

Şahzadə qızla bərabər bütün qəsr də oynadı. Hərə öz işilə məşğul olmağa başladı. Axırncı naharı yedikləri gündən düz yüz il idi ki, keçirdi, odur ki, hamı bərk acıyıb yemək istəyirdi. Hamı kimi ac olan sarayın baş aşpazı şahzadə qızın otağına gəlib bərkdən dedi:

– Yemək hazırdır!

Şahzadə qız tez yataqdan durdu və kral oğlunun qoluna girdi. Onlar güzgülü zala keçib süfrə arxasında oturdular. Yeməkləri onlara şahzadə qızın xidmətçiləri paylayırdı, musiqiçiləri isə skripka və fleytalarda gözəl havalar çalırtdılar.

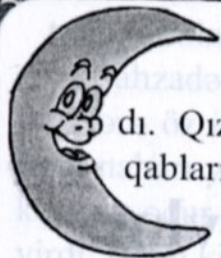
Səhərisi gün şən bir toy çaldırdılar. Kral oğlu şahzadə qızı öz krallığına apardı və orada ömrünün sonuna kimi onunla şən və xoşbəxt yaşadı.

L.vəZ.Quliyevlər

ƏNƏN VƏ NƏNƏ

A xşamçağı naxır
Aörüşdən kəndə qayıdır-
dı. Qız-gəlinlər inəkləri sağmaq üçün
qabları yuyur, südü qaynatmaq üçün
ocaq qalayırdılar.

Dərsləri ilə məşğul olan
Leyla heç bilmədi ki, nə vaxt qaş qaralıb, inək-
lər və keçilər nə vaxt həyətə giriblər.

– Leyla, ay Leyla, – anası onu səslədi. –
Sərnici gətir! Heyvanlar dayanıb durublar, onla-
rı sağmaq vaxtıdır.

Leyla cəld ayağa durdu. Başmaqlarını ge-
yib birinci mərtəbəyə endi. Otağın qapısını aç-
dı, işığı yandırmaq üçün əlini divarda gəzdirib
düyməciyi tapdı. Tavandan uzun şnurdan asıl-
mış Lampa dərhal yandı.

Leyla divarın yanındakı sərnici götürdü,
işığı söndürməyi unudub tez anasının yanına
qaçdı.

Elektrik Lampası sevindi:

– İndi səhərə kimi ya-
nacağam. Nə yaxşı oldu!
Bütün künc-bucaqlara göz
gəzdirib baxacağam və nə-
yin harada olduğunu bilə-
cəyəm.

O, böyük otağın toz basmış
künclərinə maraqla baxırdı. Otağın
bir küncündə o, his basmış qədim
Çıraq gördü. Çırağın nazik ayağının
biri əyilmişdi, şüşəsi də çartlamış-
dı. Toz yığnağı nə vaxtsa şən piltə-
nin üstünü boz rəngli təbəqə ilə
örtmüşdü.

– Hə-ə-əp-çi! – Lampa asqırdı.
– Necə də tozdur! – O, diqqətlə Çı-
raqı nəzərdən keçirib soruşdu: – Bağışlayın, si-
zin neçə yaşınız var?

Çıraq təkəbbürlə tozunu çırparaq dilləndi:
– Çox, lap çox! – İpək abajurlu Çıraq Lam-
panın güclü işığından gözlərini qıyıb özünü qo-
rudu. – Necə cavansınız, həm də gur işıq saçır-
sınız. – Çıraq ah çəkib sözünə davam etdi: – Bi-
zim vaxtımızda hər şey başqa cür idi. Mən işıq
saçmağa başlayanda adətən hamı ətrafıma top-
laşırdı. Mən həmişə diqqət mərkəzində idim.
Bəs siz... Siz elə parlaq və gözqamaşdırıcısınız,
amma tənhasınız! Bizim zəmanə-
mizdə...

Elektrik Lampası bərkdən
güldü:

– Sizin vaxtınızda heç əməlli

işiq da olmayıb!

– Yaşlılara gülmək yaxşı deyil, – deyə Çıraq incidi. – Vaxt gələcək, siz də qocalacaqsınız, əgər nəvələriniz sizə gülsələr, onda necə...

– Nəvələr? – deyə Lampa heyrətlə soruşdu. – Bəlkə demək istəyirsiniz ki, siz mənim nənəm, ya da anamın nənəsisiniz?

– Hə, elədir, – Çıraq nə vaxtsa çəhrayı rəngdə olmuş abajurunu yüngülcə yellədi. – mən, hərçənd bu səni utandırsa da, sənin çox ulu əcdadınam, nənənin nənəsinin nənəsiyəm.

– Axı, biz zərrə qədər də oxşamırıq!

– Bunun mətləbə dəxli yoxdu. – deyə Çıraq sakitcə cavab verdi. – Qulaq as, qohumların barədə nə bilirsən?

– Qohumlarım barədə?

– Elektrik Lampası fikrə getdi. – Yəqin ki, qohumlarım da mənə oxşayıblar, – deyə o, qətiyyətlə danışmağa başladı, amma köhnə Lampanın təbəssümünü gö-

rən kimi susdu.

– Hövsələni bas, diqqətlə qulaq as. Təəccüblənmə, səni çox-çox uzaqlara aparacağam, – deyə Lampa astaca başını yellədi. – Nə vaxtsa, mənə də elə gəlirdi ki, heç kəs məndən parlaq ola bilməz, mən də nənəmin nənəsi Talaşaya təkəbbürlə baxırdım.

– Bu nədir belə, – deyə Lampa dözmədi.

– Sözümlü kəsmə, mən sənə hər şeyi göstərəcəyəm, amma kibritdən xahiş edirəm ki, məni yandırısın.

O, pıqqıldadı, yuxarıdan, şüşənin hisli lüləsindən tüstü çıxdı, nəhayət abajurun altından alovun balaca dili yanmağa başladı.

Çıraq sirkələndi. O, balaca güzgü parçasında özünə baxmaq istədi, lakin heç cürə özünü ora çəkə bilmədi.

– Qulaq as, ey gözqamaşdırıcı Lampa! – o yəni-dən lampaya müraciət etdi. – Bu lap çoxdan olmuşdur. O zaman hətta mən də bu dünyada yox idim. Onda hələ məxmər üzül yumşaq

taxtlar, xalılar, qızıl-gümüş olmayan kasıb daxmalarda divarda adətən talaşa yanırdı. Bu elə çubuq idi ki, onu bir başından yandırırıldı və o yanıb qurtarana kimi işıq saçırıldı. Sö-nən kimi yenisini yandırırıldı-lar. Talaşanın işığında yeni insanlar dünyaya gəlir, xalça və kilimlər toxunur, nəğmələr səslənirdi.

– Heç belə işıqda işləmək olar? Sizin talaşadan kor olmaq olar?

– Hə, əlbəttə. Amma nənəm deyirdi ki, Talaşanın yerinə hələ mənə oxşamayan kiçik uzunburun Çıraqlar yaranınca onlar heç başqa Çıraq haqqında fikirləşmirdilər də. Mənim kimi çıraqlar daha işıqlı oldu. Ah, o günlər mən nə qədər gözəl şerlər eşidirdim. Bir dəfə – Çıraq yenidən yerində ayaqlarını astaca tərptədi, – onda mən hələ lap gənc idim, qarşımda uzun ağ saq-qallı və ağ çalmalı bir qoca xeyli müddət idi yerində sakitcə oturmuşdu. O vaxtaşırı astadan aram-la yazdığı misraları oxuyurdu,

hərdən bir onları zümzümə ilə təkrarlayırdı, sonra isə lülə halında bükülmüş uzun kağıza yazırdı. Mən hətta bəzi sətirlərini xatırlayıram da:

Dost əlindən zəhər də olsa al iç,

Düşmən əlindən heç bal da içmə..!

Çıraq bir qədər susandan sonra davam etdi:

– O qoca çoxdan bu dünyadan köçüb, şerləri isə yaşayır. Bu şerlər hələ yüz illər yaşayacaqdır. Bilirsən, mənim bacılarım həmişə dəbli geyinərdilər. Onlar ipəkdən, saxsıdan, və həsirdən olan örtükləri, qızıl və gümüş bəzəkləri çox sevirildilər. Biri hətta gözəl gümüşü şamdanla birgə zəngin bir evə köçdü. Mən orada tez-tez olurdum. Bu evdə qonaqları qarşılayan zaman mənim bütün qohumlarımı oraya yığırdılar. Bizim işığımızdan daş-qaşlar bərq vurur, dəbdəbəli yelpiklər pıçıldışmağa başlayar, büllur qab-qacaqlar göz qamaşdırardı.

– Necə də cəfəngiyyat danışırınsınız! – deyə elektrik Lampası birdən gözlərini qırpdı. Bu gün bunlar kimə lazımdır... Mən isə başqa məsələ... elə ki, işıq saçdım, heç də günəşdən geri qalmıram! Məndən başqa heç nə lazım deyil.

Qədim Çıraq sönməkdə olan alovu ilə yaxşı görməyən gözünü qırparaq dərindən ah çəkdi.

– Siz bayaq dediniz ki, mən də qocalacağam və heç kəsə lazım olmayacağam?

– Əlbəttə, bu elə olmalıdır, – deyə Çıraq cavab verdi. – Amma sənın nəvələrin daha yaxşı, daha parlaq olacaqlar...

– Onlar da mənə oxşayacaqlar?

– Necə ki, biz sənınlə oxşarıq! – deyə Çıraq gülümsədi, sonra isə tam ciddi davam elədi. – Bəlkə daha heç lam-pa lazım olmadı: onların əvəzinə nə-sə başqa şey icad elədilər. Hər şey yaxşılığa doğru dəyişir. Ancaq heç vaxt unutma ki, öz həyatınla sən kiməsə borclusan.

Bu zaman addım səsləri eşidildi. Çıraq alovunu söndürüb susdu.

Qapı açıldı.

– Yenə də işığı söndürməyiblər, – deyə qadın səsi eşidildi. – Hə, yeri gəlmiş-

kən, bu gün qonaqlarımız olacaq. Şam tapmaq lazımdır. Mən onların canlı işığını çox sevirəm. Bir bax, necə də gözəldir! – Qadın əli ehtiyatla qədim Çırağı küncdən çıxartdı. – Qərībədir! O elə istidir ki, sanki bir az bundan qabaq yanırdı. Necə də gözəldir, necə də zərif örpəyi var, üstünə necə də qərībə güllər çəkilib! O bizim bu axşam qonaqlığımızı bəzəyər.

– Sən düz deyirsən, – bir səsdə eşidildi. – O, adama zövq verir.

Elə bu zaman otaqda güclü partıltı səsi eşidildi, hər yer qaranlığa qər-q oldu. Bu, böyük nənəsinin necə ehtiyatla aparıldığını görən

Elektrik Lampasının səsi idi.

O, paxıllığından partlamışdı.

MÜNDƏRİCAT

H.X.Andersen

Tərcümə edəni: M.Rzaquluzadə

Çobanyastığı.....	3
İstəklilər	14

Ş.Perro

Tərcümə edəni: G.Abasov

Yatmış gözəl	20
--------------------	----

L. və Z. Quliyevlər

Nənə və nəvə	31
--------------------	----

Hans Kristian Andersen

Şarl Perro

Lidiya və Zakir Quliyevlər

Yığılmağa verilmişdir: 28.08.2002

Çapa imzalanmışdır: 20.09.2002

Şorti ç.v. 2,5. Ofset kağızı. Formatı 60x84 1/16.

Müqavilə № 105. Nüsxə 500.

Qiyməti razılaşma yolu ilə.

«Nağıl Evi»nin mətbəəsində çap olunmuşdur.

Ünvan: Bakı şəhəri,

Tramvay döngəsi, 2/6

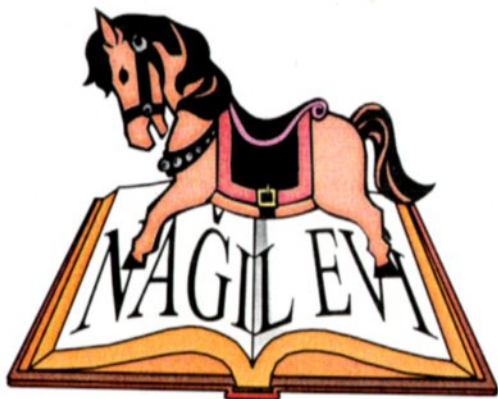
Tel: 98-56-38

Əziz oxucular!

“Nağıl Evi”

“150 nağıl” silsiləsində yeni
nağıllar toplusunu çapa
hazırlayır. Siz onları tezliklə
alıb oxuya bilərsiniz.

Nağıllarımız xoşunuza gəlsə
çox şad olarıq

98-56-38